

Περιφέρεια Ηπείρου

Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Ηπείρου

Σύστημα Τεκμηρίωσης της Εφαρμογής της Στρατηγικής

Σύστημα Τεκμηρίωσης της Εφαρμογής της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Ηπείρου

1 Σύστημα διακυβέρνησης της πολιτικής καινοτομίας

1.1 Επισκόπηση του συστήματος διακυβέρνησης

Το υφιστάμενο σύστημα διακυβέρνησης αποτελείται αποκλειστικά από αιρετές πολιτικές οντότητες (π.χ. Περιφερειακό Συμβούλιο, Περιφερειάρχης) και δημόσιους λειτουργούς (η Διοίκηση της Περιφέρειας) ενώ η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων θεωρητικά επιτυγχάνεται εμμέσως διαμέσου των αιρετών οργάνων και άμεσα διαμέσου των κατά περίπτωση διαβουλεύσεων.

Ο επιτυχημένος σχεδιασμός και υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης απαιτεί την κινητοποίηση και συμμετοχή των κοινωνικών πρωταγωνιστών και ιδιαίτερα του επιχειρηματικού κόσμου. Επομένως το σύστημα διακυβέρνησης θα πρέπει να εμπλουτιστεί έτσι ώστε να εξασφαλίζει με τρόπο συστηματικό αυτή τη βασική προϋπόθεση. Οι βασικές υποθέσεις-στόχοι πάνω στις οποίες αναπτύχθηκε το προτεινόμενο σύστημα διακυβέρνησης είναι:

- η μεγιστοποίηση της δυνατότητας κινητοποίησης των κοινωνικών πρωταγωνιστών
- η αποφυγή αύξησης της πολυπλοκότητας στο σύστημα διακυβέρνησης
- η αποφυγή δημιουργίας επικαλύψεων αρμοδιοτήτων στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης
- η αξιοποίηση των υφιστάμενων οργάνων
- η ενσωμάτωση της εμπειρίας και τεχνογνωσίας στα θεσμοθετημένα όργανα διακυβέρνησης.

Επίσης θεωρείται δεδομένο με βάση τον μέχρι σήμερα σχεδιασμό του Υπουργείου Ανάπτυξης για τη διαχείριση των ΠΕΠ θα συσταθούν Διαχειριστικές Αρχές οι οποίες θα αναφέρονται απευθείας στον Περιφερειάρχη.

Ακολουθώντας τη δομή ενός ολοκληρωμένου συστήματος διακυβέρνησης δημιουργούνται τρία διακριτά επίπεδα λειτουργιών:

- Συντονισμός και χάραξη πολιτικής
- Τεκμηρίωση και λεπτομερής σχεδιασμός
- Υλοποίηση της πολιτικής - διαχείριση δράσεων

Σε κάθε επίπεδο δημιουργούνται μηχανισμοί συντονισμού με τα αντίστοιχα εθνικά επίπεδα διακυβέρνησης.

1.2 Επίπεδο 1: Συντονισμός και Χάραξη Πολιτικής

Το επίπεδο του “Συντονισμού και χάραξης πολιτικής” αποτελεί το επιτελικό επίπεδο διακυβέρνησης και συγκροτείται από τα πολιτικά όργανα της Περιφέρειας δηλαδή:

1. το Περιφερειακό Συμβούλιο
2. τον Περιφερειάρχη
3. τους Αντίπεριφερειάρχες

Παράλληλα, διατηρείται το συμβουλευτικό όργανο ‘**Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας (ΠΣΚ)**’ το οποίο έχει ως **στόχο**: την ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου και συναίνεσης ανάμεσα στους κύριους πρωταγωνιστές του συστήματος καινοτομίας της Περιφέρειας, δηλαδή τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς οργανισμούς, την Περιφέρεια και την τοπική αυτοδιοίκηση για το σχεδιασμό και το συντονισμό της πολιτικής για την καινοτομία και την έρευνα στην Περιφέρεια της Ηπείρου.

Συγκεκριμένα ο **ρόλος** του ΠΣΚ, στο πλαίσιο των συμβουλευτικών του καθηκόντων, είναι η επεξεργασία των ζητημάτων που σχετίζονται με την προώθηση της καινοτομίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ηπείρου. Το Συμβούλιο προτείνει και γνωμοδοτεί για το σχεδιασμό δράσεων καινοτομίας για την ενίσχυση των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας και την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης. Επιπλέον, παρακολουθεί την υλοποίηση της Στρατηγικής και προτείνει αλλαγές και αναθεωρήσεις σε περίπτωση που οι υλοποιούμενες δράσεις δεν είναι αποτελεσματικές. Τέλος το ΠΣΚ αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την κινητοποίηση του παραγωγικού και ερευνητικού-εκπαιδευτικού δυναμικού της Περιφέρειας επιδιώκοντας την ενεργή συμμετοχή τους στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας.

Το Συμβούλιο αποτελείται από ένα σχετικά μικρό αριθμό προσωπικότητων και ειδικών με εκπροσώπηση από τον ακαδημαϊκό/ερευνητικό και επιχειρηματικό κόσμο όπως άλλωστε αναπτύχθηκε μέχρι σήμερα. Δεν προβλέπεται αμοιβή για τους συμμετέχοντες.

Το Συμβούλιο έχει επεξεργαστεί ένα Κανονισμό Λειτουργίας που εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο. Ο Κανονισμός περιγράφει αναλυτικά τη δομή του και τον τρόπο λειτουργίας του και μπορεί να αναθεωρηθεί μετά από πρόταση του Συμβουλίου στον Περιφερειάρχη.

Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου ορίζονται από τον Περιφερειάρχη.

Η δομή του Συμβουλίου μπορεί να είναι σε συνέχεια του παρόντος:

- Εκπρόσωπος της Περιφέρειας (εάν ο Πρόεδρος ή/και αντιπρόεδρος δεν είναι ο Περιφερειάρχης / Αντιπεριφερειάρχης)
- Ένας εκπρόσωπος από κάθε επιμελητήριο της Περιφέρειας
- Εκπρόσωποι επιχειρηματικών ενώσεων
- Εκπρόσωποι ενώσεων/αγροτικών συνεταιρισμών
- Εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

- Εκπρόσωπος του ΤΕΙ Ηπείρου
- Εκπρόσωπος του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. Ε.Μ.Π.
- Εκπρόσωπος του ΕΛΚΕΘΕ
- Προσωπικότητες από τον επιχειρηματικό κόσμο
- Άλλες προτάσεις

1.3 Επίπεδο 2: Τεκμηρίωση και λεπτομερής σχεδιασμός

Η τεκμηρίωση και ο λεπτομερής σχεδιασμός της πολιτικής αποτελεί ευθύνη της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιβάλλοντος και Υποδομών (ΓΔΑΠΠΥ) με τη συμβολή και των υπόλοιπων Γενικών Διευθύνσεων στα θέματα εξειδίκευσής τους.

Για την υποστήριξη της ΓΔΑΠΠΥ θα αξιοποιηθεί η εμπειρία από τη συγκρότηση και λειτουργία στρογγυλών τραπεζιών κατά το σχεδιασμό της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης στους τομείς προτεραιότητας. Για το σκοπό αυτό πρέπει να συγκροτηθούν υπό την εποπτεία του Περιφερειακού Συμβουλίου Καινοτομίας τέσσερις **συμβουλευτικές Ομάδες Εργασίας (ΟΕ)** στους τομείς προτεραιότητας:

- ΟΕ Αγροδιατροφής
- ΟΕ Τουρισμού
- ΟΕ Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων, ΤΠΕ και Νεανική Επιχειρηματικότητα
- ΟΕ Υγεία και Ευεξία

Ο **ρόλος** των ΟΕ είναι να παρέχουν συμβουλευτική υποστήριξη στα όργανα της Περιφέρειας κατά το σχεδιασμό ή αναθεώρηση της πολιτικής καινοτομίας της Περιφέρειας Ηπείρου. Μετά το σχεδιασμό της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, ο ρόλος των ΟΕ είναι να συμβάλουν στην εξειδίκευση των δράσεων και την αναθεώρηση της πολιτικής, όπου και όποτε αυτό καταστεί αναγκαίο.

Οι ΟΕ θα συγκροτούνται από επιλεγμένα μέλη με των στρογγυλών τραπεζιών και θα συμπληρώνονται, όπου είναι αναγκαίο, με εμπειρογνώμονες, ακαδημαϊκούς, ερευνητές, εκπροσώπους του επιχειρηματικού κόσμου και στελέχη της Περιφέρειας με εξειδίκευση στο αντικείμενο της ΟΕ.

Η τεκμηρίωση της πολιτικής επιτυγχάνεται με τη βοήθεια των υπηρεσιών της περιφέρειας οι οποίες συλλέγουν και επεξεργάζονται στοιχεία σχετικά με τις δραστηριότητες στο πεδίο ευθύνης τους. Παράλληλα, προτείνεται να δημιουργηθεί ένα **Παρατηρητήριο Αειφόρας Ανάπτυξης** το οποίο περιγράφεται στο επόμενο κεφάλαιο “Σύστημα Παρακολούθησης και Αξιολόγησης” με στόχο τη συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών και δεικτών για την τροφοδοσία του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης.

1.4 Επίπεδο 3: Υλοποίηση πολιτικής και διαχείριση δράσεων

Η Υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και της αναπτυξιακής πολιτικής αποτελεί ευθύνη των υπηρεσιών της Περιφέρειας. Η διαχείριση των δράσεων που

υλοποιούνται με χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Ηπείρου είναι ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής (ΔΑ), η οποία υπάγεται κατευθείαν στον Περιφερειάρχη. Η ΔΑ δεν εμπλέκεται στην υλοποίηση των έργων και λειτουργεί κατά τον τρόπο που προσδιορίζει το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του νέου ΕΣΠΑ και ακολουθεί τις οδηγίες που εκδίδονται από την Εθνική Αρχή Συντονισμού, στα πλαίσια των συντονιστικών αρμοδιοτήτων που αυτή ασκεί.

Η ΔΑ αξιοποιεί τους μηχανισμούς του Συστήματος Παρακολούθησης και Αξιολόγησης που περιγράφονται στο επόμενο κεφάλαιο και τροφοδοτεί με επεξεργασμένες πληροφορίες το σύστημα διοίκησης.

Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των δράσεων, όπου κριθεί αναγκαίο (ανάγκη για ιδιαίτερη τεχνογνωσία, καλύτερη κατανομή εργασιών και απορρόφηση του Κεντρικού Μηχανισμού Διαχείρισης της Περιφέρειας), η διαχείριση μπορεί να ανατεθεί σε οργανισμό εκτός της Διαχειριστικής Αρχής (Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης) εφόσον διαθέτει την απαραίτητη διαχειριστική επάρκεια και τηρεί τις προϋποθέσεις που θα θέσει το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου του νέου ΕΣΠΑ.

2 Σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης

2.1 Το σύστημα παρακολούθησης

Με δεδομένο ότι το Στρατηγικό Σχέδιο θα υλοποιηθεί κυρίως με τη χρηματοδότηση του ΠΕΠ Ηπείρου και τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων η παρακολούθηση της υλοποίησης αποτελεί ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής η οποία έχει και την ευθύνη της παρακολούθησης της υλοποίησης του ΠΕΠ Ηπείρου και των τυχών εκχωρήσεων από τομεακά (π.χ. ΕΓΤΑΑ).

Η παρακολούθηση έχει ως στόχο να επιβεβαιώσει ότι οι δραστηριότητες υλοποιούνται και η χρηματοδότηση κατανέμεται σύμφωνα με το σχεδιασμό για την παραγωγή συγκριμένων εκροών και άμεσων αποτελεσμάτων.

Με δεδομένο ότι για τις ανάγκες του ΠΕΠ θα οργανωθεί σύστημα παρακολούθησης, το σύστημα παρακολούθησης της Στρατηγικής θα εναρμονιστεί με αυτό εξασφαλίζοντας ότι δεν θα δημιουργηθούν πολλαπλοί επικαλυπτόμενοι μηχανισμοί και συστήματα δεικτών. Επομένως κάθε παράμετρος (π.χ. το σύστημα δεικτών) **θα προσαρμοστεί στις συγκεκριμένες ανάγκες της παρακολούθησης του ΠΕΠ**. Επιπλέον θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Στρατηγική περιλαμβάνει δράσεις οι οποίες θα επιδιωχθεί να χρηματοδοτηθούν από άλλες πηγές εκτός του ΠΕΠ όπως π.χ. από το ΕΠΑΝΕΚ, το ΕΤΘΑ και το ΕΓΤΑΑ. Στις περιπτώσεις αυτές, το σύστημα διαχείρισης στην Περιφέρεια έχει περιορισμένη δυνατότητα παρέμβασης και επηρεασμού της υλοποίησης. Επομένως η παρακολούθηση των εκροών και των αποτελεσμάτων έχει μόνο πληροφοριακό χαρακτήρα χωρίς να δημιουργεί άμεση ανάδραση στο σύστημα σχεδιασμού και υλοποίησης.

Η παρακολούθηση θα βασιστεί σε σύστημα δεικτών εκροών και άμεσων αποτελεσμάτων οι οποίοι παρουσιάζονται στους Πίνακες 1 και 2 και οι οποίοι κατά την πορεία της σύνταξης του ΠΕΠ θα εναρμονιστούν ανάλογα και στις απαιτήσεις παρακολούθησης του. Η **τιμή βάσης** για τους δείκτες εκροών είναι 0 ενώ οι τιμές των δεικτών εκροών μετρώνται στο επίπεδο των δράσεων και των έργων.

Ο υπολογισμός των δεικτών αποτελέσματος απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή για τους ακόλουθους λόγους. Η χρήση των εθνικών-περιφερειακών στατιστικών και της Eurostat δεν είναι κατάλληλη για τη μέτρηση της **τιμής βάσης** και των **άμεσων αποτελεσμάτων** καθώς μετρούν τις μεταβολές στο σύνολο της περιφερειακής οικονομίας και όχι τα αποτελέσματα των συγκεκριμένων δράσεων. Ιδιαίτερα στην περίπτωση μετρήσεων που γίνονται κατά τη διάρκεια ή κατά την ολοκλήρωση της παρέμβασης, αφενός τα αποτελέσματα δεν έχουν ακόμα πλήρως παραχθεί και αφετέρου η μόχλευση στην οικονομία δεν έχει ακόμα επιτευχθεί, με αποτέλεσμα οι μεταβολές που μετρώνται από τους επίσημους δείκτες να οφείλονται κυρίως σε παράγοντες που δεν έχουν σχέση με τις δράσεις. Επίσης, ιδιαίτερη προσοχή απαιτεί και η χρήση του Συνθετικού Δείκτη Καινοτομίας του Regional Innovation Scoreboard για δύο λόγους. Ο πρώτος σχετίζεται με την φιλοσοφία του δείκτη ο οποίος σύμφωνα με τον Radosevic (2012)¹ είναι καταλληλότερος για περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες με σχετικά δυνατά συστήματα καινοτομίας. Ο δεύτερος λόγος αφορά στην απουσία

¹ Radosevic, S (2012), "Challenges of Converging Innovation Policies in a Multi-Tier Europe: A Neo- Schumpeterian Perspective" in Radosevic, S and A. Kaderabkova (eds) *Challenges for European Innovation Policy: Cohesion and Excellence from a Schumpeterian Perspective*, Edward Elgar Publishing.

πρόσφατων στοιχείων για τις ελληνικές περιφέρειες. Έως και το Scoreboard του 2013, η μέτρηση των σημαντικότερων παραμέτρων, αυτών που σχετίζονται με την καινοτομία και τις δαπάνες για έρευνα, βασίζεται σε στοιχεία του 2005 ή και 2007 εξαιτίας της αδυναμίας της Ελλάδας να πραγματοποιήσει τις σχετικές έρευνες των μεταγενέστερων ετών.

Για την αποφυγή των παραπάνω προβλημάτων οι τιμές βάσης καθώς και η τιμή μετά την παρέμβαση για τους δείκτες άμεσων αποτελεσμάτων θα πρέπει να μετρηθεί με ειδική έρευνα στις ομάδες στόχους των Δράσεων. Ανάλογα με την περίπτωση, η μέτρηση μπορεί να γίνει και στο επίπεδο των έργων και των άμεσων ωφελούμενων.

Πίνακας 1: Δείκτες αποτελέσματος ανά Άξονα και Προτεραιότητα

Άξονες	Προτεραιότητες	Ειδικοί Στόχοι	Δείκτες Αποτελέσματος	Έρευνα / Έκθεση
Άξονας 1: Πρωτογενής τομέας, Αγροδιατροφή και Γαστρονομία	1.1 Προτεραιότητα: Διαφοροποίηση αγροτικού προϊόντος με βελτίωση των χαρακτηριστικών της ποιότητας της υγιεινής και της ασφάλειας	Ανάδειξη, διατήρηση και αξιοποίηση των ντόπιων παραδοσιακών ποικιλιών και προϊόντων ως παράγοντα διαφοροποίησης του αγροτικού προϊόντος και ενίσχυσης της τοπικής ταυτότητας η οποία είναι σημαντική και για τον τουρισμό. Βελτίωση της ποιότητας και των χαρακτηριστικών του πολλαπλασιαστικού υλικού αυτοχθόνων και μη ποικιλιών και φυλών Βελτίωση των καλλιεργητικών και κτηνοτροφικών μεθόδων για τη βελτίωση της ποιότητας, υγιεινής και ασφάλειας Ανάπτυξη της τεχνογνωσίας στους αγρότες και κτηνοτρόφους σε σύγχρονες μεθόδους καλλιέργειας και εκτροφής	Αριθμός επιχειρήσεων που παράγει παραδοσιακά προϊόντα με σύγχρονες μεθόδους Αριθμός μεριδίου δαπανών καινοτομίας στις πωλήσεις Αριθμός επιχειρήσεων που ανέπτυξαν καινοτομίες προϊόντων και υπηρεσιών Αριθμός καλλιεργούμενων εκτάσεων με βιολογικές μεθόδους Αριθμός εκτάσεων καλλιέργειας με χρήση παραδοσιακών ποικιλιών	Ειδική έρευνα πεδίου
	Προτεραιότητα 1.2: Διεύρυνση της τυποποίησης και αύξηση της προστιθέμενης αξίας στη μεταποίηση των αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων	Διάσωση και διάδοση παραδοσιακών μεθόδων παρασκευής τροφίμων (π.χ. τυροκομία) ως παράγοντα διαφοροποίησης διατροφικών προϊόντων και ενίσχυσης της τοπικής ταυτότητας Ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών προϊόντων και διεργασίας Ανάπτυξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στη μεταποίηση γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων	Αριθμός εκτάσεων καλλιέργειας με χρήση παραδοσιακών ποικιλιών Αριθμός επιχειρήσεων που ανέπτυξαν καινοτομίες προϊόντων και υπηρεσιών	Ειδική έρευνα πεδίου

	<p>Προτεραιότητα 1.3: Πρώθηση προϊόντων και ανάπτυξη δικτύων πωλήσεων</p>	<p>Ανάπτυξη της εξωστρέφειας της γεωργικής και ζωικής παραγωγής</p> <p>Ανάπτυξη της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων τροφίμων</p> <p>Αύξηση της χρήσης e-υπηρεσιών από επιχειρήσεις αγροδιατροφής (συμπεριλαμβανομένων και των γεωργικών και κτηνοτροφικών)</p> <p>Αύξηση της πρόσβασης στην εσωτερική και διεθνή αγορά</p> <p>Έξυπνες εφαρμογές ΤΠΕ</p>	<p>Αριθμός εξαγωγών γεωργικών προϊόντων</p> <p>Αριθμός εξαγωγικών επιχειρήσεων</p>	<p>Ειδική έρευνα, ΟΠΕ</p>
	<p>Προτεραιότητα 1.4: Ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών</p>	<p>Προσαρμογή παραγόμενων γεωργικών προϊόντων στις απαιτήσεις της αγοράς</p> <p>Επίτευξη οικονομικών κλίμακας στη γεωργική παραγωγή</p>	<p>Αριθμός μεριδίου γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων που πωλούνται για μεταποίηση</p>	<p>Ειδική έρευνα πεδίου, ΟΠΕ</p>
	<p>1.5 Προτεραιότητα : Δημιουργία νέας γνώσης και εφαρμογές της γνώσης</p>	<p>Ανάδειξη, διατήρηση και αξιοποίηση των ντόπιων παραδοσιακών ποικιλιών και προϊόντων ως παράγοντας διαφοροποίησης του αγροτικού προϊόντος και ενίσχυσης της τοπικής ταυτότητας η οποία είναι σημαντική και για τον τουρισμό</p> <p>Βελτίωση της ποιότητας και των χαρακτηριστικών του πολλαπλασιαστικού υλικού αυτοχθόνων και μη ποικιλιών και φυλών</p> <p>Βελτίωση των καλλιεργητικών και κτηνοτροφικών μεθόδων για τη βελτίωση της ποιότητας, υγιεινής και ασφάλειας</p> <p>Ανάπτυξη της τεχνογνωσίας στους αγρότες και κτηνοτρόφους σε σύγχρονες μεθόδους καλλιέργειας και εκτροφής</p>	<p>Αριθμός εκτάσεων καλλιέργειας με χρήση παραδοσιακών ποικιλιών</p> <p>Αριθμός εκτάσεων καλλιέργειας με χρήση του βελτιωμένου πολλαπλασιαστικού υλικού</p> <p>Αριθμός εκτάσεων με εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης</p> <p>Αριθμός καλλιεργούμενων εκτάσεων με βιολογικές μεθόδους</p> <p>Αριθμός καλλιεργειών υπό κάλυψη</p>	<p>Ειδική έρευνα πεδίου</p>
	<p>1.6 Προτεραιότητα : Ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα σε αρμονία με το περιβάλλον και τον πολιτισμό</p>	<p>Διάσωση και διάδοση παραδοσιακών μεθόδων παρασκευής τροφίμων (π.χ. τυροκομία) ως παράγοντας διαφοροποίησης διατροφικών προϊόντων και ενίσχυσης της τοπικής ταυτότητας</p> <p>Ανάπτυξη και εφαρμογή πράσινων τεχνολογικών καινοτομιών σε προϊόντα και διεργασίες</p>	<p>Αριθμός αριθμού επιχειρήσεων που παράγουν παραδοσιακά προϊόντα με σύγχρονες μεθόδους</p> <p>Αριθμός αριθμού επιχειρήσεων που ανέπτυξαν «πράσινες»</p>	<p>Ειδική έρευνα πεδίου</p>

		Ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας στη μεταποίηση γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων	τεχνολογικές καινοτομίες προϊόντων και διεργασιών Αριθμός μεριδίου δαπανών καινοτομίας στις πωλήσεις Αύξηση της απασχόλησης στις ενισχυόμενες νέες επιχειρήσεις 3 χρόνια μετά τη δημιουργία τους	
	Προτεραιότητα 1.7: Εξοικονόμηση ενέργειας στην αγροτική παραγωγή, μεταποίηση και τουρισμό	Ευαισθητοποίηση αγροτικών, κτηνοτροφικών, μεταποιητικών και τουριστικών επιχειρήσεων Τεκμηρίωση των ωφελειών από τη χρήση πράσινων τεχνολογιών Ενίσχυση των επενδύσεων σε πράσινες τεχνολογίες	Αριθμός έργων που ενισχύθηκαν Αριθμός επενδύσεων σε πράσινες τεχνολογίες Αριθμός ιδιωτικών επενδύσεων σε τεχνολογίες ενεργειακής εξοικονόμησης Αριθμός ιδιωτικών επενδύσεων σε περιβαλλοντικές τεχνολογίες	Ειδική έρευνα πεδίου
	1.8 Προτεραιότητα : Χρήση των ΤΠΕ για την αγροδιατροφή	Αξιοποίηση των ΤΠΕ για τη δημιουργία νέων προϊόντων και Υπηρεσιών Διείδυση των ΤΠΕ στις επιχειρήσεις Εισαγωγή καινοτομιών στη διαδικασία μεταποίησης Εισαγωγή καινοτομιών στη συσκευασία	Αριθμός υπηρεσιών και εργαλείων ΤΠΕ στον πρωτογενή τομέα Αριθμός επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν υπηρεσίες μέσα από το διαδίκτυο Αριθμός επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας που εισήγαγαν καινοτομίες Αριθμός μεριδίου δαπανών καινοτομίας στις πωλήσεις	Ειδική έρευνα πεδίου

	1.9 Προτεραιότητα : Αναζωογόνηση του ανθρώπινου δυναμικού	Ανάπτυξη των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των νέων μεθόδων καλλιέργειας και εκτροφής και μεταποίησης	Απασχολούμενοι 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης	Ειδική έρευνα Πεδίου
Άξονας 2 : Βιομηχανία της εμπειρίας: Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργική Οικονομία	2.1 Προτεραιότητα: Διεύρυνση της αλυσίδας αξίας	Ανάπτυξη καινοτόμας επιχειρηματικότητας σχετιζόμενη με τον τουρισμό Ανάπτυξη συνεργασιών ανάμεσα στις επιχειρήσεις σε όλη την αλυσίδα αξίας της βιομηχανίας της εμπειρίας	Αριθμός επιχειρήσεων που ανέπτυξαν καινοτομίες Αριθμός συνεργατικών δικτύων	Ειδική έρευνα πεδίου
	2.2 Προτεραιότητα : Επέκταση τουριστικού προϊόντος με αξιοποίηση του πολιτισμικού πλούτου	Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού Ανάπτυξη συνεργασιών ανάμεσα στις επιχειρήσεις σε όλη την αλυσίδα αξίας της βιομηχανίας της εμπειρίας	Αριθμός μεριδίου μη τουριστικών ΜΜΕ σε όλη την αλυσίδα αξίας που ανέπτυξαν καινοτομίες σχετιζόμενες με τη βιομηχανία της εμπειρίας Αριθμός μεριδίου καινοτόμων ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες ΜΜΕ σε όλη την αλυσίδα αξίας της βιομηχανίας εμπειρίας	Ειδική έρευνα πεδίου
	2.3 Προτεραιότητα : Συσχέτιση του τουριστικού και πολιτισμικού προϊόντος με την αξιοποίηση της δημιουργικής βιομηχανίας	Ανάπτυξη της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων στη βιομηχανία της εμπειρίας και εισαγωγή νέων και βελτίωση των υφιστάμενων υπηρεσιών εμπειρίας Ανάπτυξη μικρής κλίμακας θαλάσσιων υποδομών, αναγκαίων για την επίτευξη της στρατηγικής διαφοροποίησης	Αριθμός μεριδίου επιχειρήσεων που υιοθέτησαν νέες υπηρεσίες εμπειρίας ή βελτίωσαν τις υπηρεσίες που προσφέρουν Αύξηση αφίξεων ιστιοπλοϊκών σκαφών	Ειδική έρευνα πεδίου Φορέας διαχείρισης Μαρινών, Λιμενικό ταμείο
	2.4 Προτεραιότητα : Ανάπτυξη τουρισμού σε αρμονία με τον πολιτισμό και το περιβάλλον	Βιωσιμότητα Οικονομίας	Αριθμός ιδιωτικών επενδύσεων σε τεχνολογίες ενεργειακής εξοικονόμησης Αριθμός ιδιωτικών επενδύσεων σε περιβαλλοντικές τεχνολογίες	RAE Ειδική έρευνα Πεδίου
	2.5 Προτεραιότητα : Χρήση εφαρμογών ΤΠΕ στον Τουρισμό – Πολιτισμό	Αξιοποίηση των ΤΠΕ για τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών για τη βιομηχανία της εμπειρίας Διείσδυση των ΤΠΕ στις επιχειρήσεις της βιομηχανίας της εμπειρίας	Αριθμός υπηρεσιών και εργαλείων ΤΠΕ για τη βιομηχανία της εμπειρίας Αριθμός επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν υπηρεσίες μέσα από το διαδίκτυο	Ειδική έρευνα πεδίου

	2.6 Προτεραιότητα : Αναζωογόνηση του ανθρώπινου δυναμικού	Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των υπηρεσιών εμπειρίας	Απασχολούμενοι 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης	Ειδική έρευνα πεδίου
Άξονας 3: Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, ΤΠΕ και νεανική επιχειρηματικότητα	3.1 Προτεραιότητα: Σύνδεση της Έρευνας με την παραγωγή	Μεταφορά τεχνογνωσίας Μεταφορά τεχνογνωσίας για τη γενετική επιλογή πολλαπλασιαστικού υλικού Βελτίωση του τεχνολογικού εξοπλισμού και των πρωτόκολλων εκτροφής Βελτίωση τροφών	Αριθμός επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν βελτιωμένο γενετικό ή/και ιχθυογενετικό υλικό Αύξηση αριθμού επιχειρήσεων που εισήγαγαν καινοτομίες Αριθμός μεριδίου δαπανών καινοτομίας στις πωλήσεις Αριθμός μεριδίου δαπανών έρευνας στις πωλήσεις	Ειδική έρευνα πεδίου
	3.2 Προτεραιότητα Ανάπτυξη ανθρώπινου Δυναμικού	Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των νέων δεδομένων	Απασχολούμενοι 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης	Ειδική έρευνα πεδίου
	3.3 Προτεραιότητα : Ενίσχυση νέας και νεανικής καινοτομικής επιχειρηματικότητας	Ενίσχυση συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων Ενίσχυση παραγωγικών επιχειρήσεων Αναβάθμιση Προσεφερόμενων προϊόντων και Υπηρεσιών	Αριθμός συνεργατικών σχηματισμών επιχειρήσεων Αριθμός επιχειρήσεων που υιοθέτησαν νέες υπηρεσίες ή βελτίωσαν τις υφιστάμενες	Ειδική έρευνα πεδίου
	3.4 Προτεραιότητα: Σύνδεση έρευνας με την παραγωγή στον τομέα των ΤΠΕ	Ενίσχυση της διάχυσης και οικονομική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων Καλύτερη αξιοποίηση των χρηματοδοτικών ευκαιριών (προγράμματα ΕΕ / ΕΣΠΑ για βελτίωση της εμπορικής τους διεισδυτικότητας προκειμένου να εξασφαλίζουν πρόσθετους χρηματοδοτικούς πόρους Δημιουργία προϋποθέσεων ουσιαστικής συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην ερευνητική δραστηριότητα Ενθάρρυνση της συμμετοχής των παραγωγικών φορέων στη διαμόρφωση των γνωστικών/ ερευνητικών αντικειμένων που προωθούν Βελτίωση των διαχειριστικών τους ικανοτήτων	Αριθμός μεριδίου δαπανών έρευνας στις πωλήσεις	Ειδική έρευνα πεδίου

	3.5 Προτεραιότητα: Στοχευμένη στήριξη των επιχειρήσεων του κλάδου των ΤΠΕ	ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον κλάδο αύξηση επενδύσεων αναβάθμιση προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών	Αριθμός καινοτόμων επιχειρήσεων Αριθμός ιδιωτικών επενδύσεων	Ειδική έρευνα πεδίου
Άξονας 4: Υγεία και Ευεξία	Προτεραιότητα 4.1: Ανάπτυξη και ανάλυση των ιδιαιτεροτήτων της περιοχής – Ανταγωνιστικά στοιχεία σε εθνικό ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο	Κινητοποίηση της Ακαδημαϊκής κοινότητας – Υιοθέτηση του σχεδίου από αυτήν		Ειδική έρευνα πεδίου
	Προτεραιότητα 4.2: Διαμόρφωση των προϊόντων. Διαμόρφωση του συνολικού προϊόντος στην περιφέρεια	Ανάπτυξη και ανάλυση των προϊόντων της περιοχής – Ανταγωνιστικά στοιχεία σε εθνικό ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο	Λειτουργία συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση του σχεδιασμού τους	Ειδική έρευνα πεδίου

Πίνακας 2: Δείκτες εκρών ανά Άξονα, Προτεραιότητα και Δράση

Άξονες	Προτεραιότητες	Δράσεις	Δείκτες Εκρών
Άξονας 1: Πρωτογενής τομέας, Αγροδιατροφή και Γαστρονομία	1.1 Προτεραιότητα: Διαφοροποίηση αγροτικού προϊόντος με βελτίωση των χαρακτηριστικών της ποιότητας της υγιεινής και της ασφάλειας	Δράση 1.1.1: Χαρτογράφηση, ταυτοποίηση, αξιοποίηση και βελτίωση του γενετικού υλικού αυτοχθόνων και μη ποικιλιών και φυλών και βελτίωση του πολλαπλασιαστικού υλικού Δράση 1.1.2: Εκσυγχρονισμός και εφαρμογή βιώσιμων μεθόδων εκτροφής Δράση 1.1.3: Στήριξη βιολογικών καλλιεργειών Δράση 1.1.4: Στήριξη νέων καλλιεργειών	Αριθμός προϊόντων για τα οποία αναπτύχθηκαν σχέδια μάρκετινγκ Αριθμός ενισχυόμενων επιχειρήσεων
	Προτεραιότητα 1.2: Διεύρυνση της τυποποίησης και αύξηση της προστιθέμενης αξίας στη μεταποίηση των αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων	Δράση 1.2.1: Τυποποίηση παραδοσιακών μεθόδων τυροκομίας και εκσυγχρονισμός μονάδων	Αριθμός ενισχυόμενων επιχειρήσεων
		Δράση 1.2.2: Πιστοποίηση, τυποποίηση και μεταποίηση αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων	Αριθμός ενισχυόμενων επιχειρήσεων
		Δράση 1.2.3: Ίδρυση νέων καινοτόμων μεταποιητικών επιχειρήσεων	Αριθμός ενισχυόμενων επιχειρήσεων
	Προτεραιότητα 1.3: Πρωώθηση προϊόντων και ανάπτυξη δικτύων πωλήσεων	Δράση 1.3.1 Ανάπτυξη και υλοποίηση σχεδίων μάρκετινγκ	Αριθμός προϊόντων για τα οποία αναπτύχθηκαν σχέδια marketing

		Δράση 1.3.2 Ανάπτυξη δικτύων πωλήσεων για την εσωτερική και διεθνή αγορά	Αριθμός έργων ανάπτυξης δικτύων που ενισχύθηκαν Επιχειρήσεις που έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες e-commerce
	Προτεραιότητα 1.4: Ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών	Δράση 1.4.1: Ανάπτυξη συνεργατικών μοντέλων δράσης στη γεωργία/κτηνοτροφία και μεταποίηση	Αριθμός ενισχυόμενων επιχειρήσεων
	1.5 Προτεραιότητα : Δημιουργία νέας γνώσης και εφαρμογές της γνώσης	Δράση 1.5.1: Διασύνδεση παραγωγικού ιστού με ΑΕΙ με σκοπό την δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών Δράση 1.5.2: Εφαρμογή νέων συστημάτων για την διατήρηση των ιχθυοαποθεμάτων & προώθηση της ανάπτυξης των ιχθυοκαλλιεργειών	Αριθμός τοπικών προϊόντων που χαρτογραφήθηκαν Αριθμός εκμεταλλεύσεων που ενισχύθηκαν Αριθμός ενισχυόμενων επιχειρήσεων
	1.6 Προτεραιότητα : Ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα σε αρμονία με το περιβάλλον και τον πολιτισμό	Δράση 1.6.1: Αειφόρα διαχείριση της αλιείας Δράση 1.6.2: Αειφόρα διαχείριση της υδατοκαλλιέργειας	Αριθμός ενισχυόμενων επιχειρήσεων
	Προτεραιότητα 1.7: Εξοικονόμηση ενέργειας στην αγροτική παραγωγή, μεταποίηση και τουρισμό	Δράση 1.7.1: Χρήση πράσινων τεχνολογιών στην αγροτική παραγωγή, μεταποίηση και τουρισμό	Αριθμός ενισχυόμενων επιχειρήσεων
	1.8 Προτεραιότητα : Χρήση των ΤΠΕ για την αγροδιατροφή	Δράση 1.8.1 Χρήση και Υιοθέτηση ΤΠΕ Στον Αγροδιατροφικό Τομέα	Αριθμός νέων επιχειρήσεων που ιδρύθηκαν Αριθμός έργων ανάπτυξης δικτύων που ενισχύθηκαν Επιχειρήσεις που έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες e-commerce που αναπτύχθηκαν
	1.9 Προτεραιότητα : Αναζωογόνηση του ανθρώπινου δυναμικού	Κατάρτιση & εξειδίκευση επαγγελματιών εστίασης στην τοπική κουζίνα μέσα από την χρήση τοπικών οικολογικών προϊόντων Εκμάθηση παραδοσιακών τεχνικών καλλιέργειας και μαγειρικής	Αριθμός εργαζομένων και εργοδοτών που ολοκλήρωσαν προγράμματα κατάρτισης

		<p>Εκπαίδευση αγροτών και ειδικά των νέων αγροτών, ιχθυοκαλλιεργητών & αλιέων σχετικά με τη διαχείριση φυσικών πόρων και την οικολογική (υδρο)-καλλιέργεια</p> <p>Υποστήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας μέσω της παρουσίασης των νέων ευκαιριών</p> <p>Ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης (συννοδευτικό μέτρο)</p>	
<p>Άξονας 2 :</p> <p>Βιομηχανία της εμπειρίας: Τουρισμός, Πολιτισμός και Δημιουργική Οικονομία</p>	<p>Προτεραιότητα 2.1: Διεύρυνση της αλυσίδας αξίας</p>	<p>Δράση 2.1.1: Ανάπτυξη της καινοτόμας επιχειρηματικότητας στη βιομηχανία της εμπειρίας</p>	<p>Αύξηση μεριδίου μη τουριστικών ΜΜΕ σε όλη την αλυσίδα αξίας που ανέπτυξαν καινοτομίες σχετιζόμενες με τη βιομηχανία της εμπειρίας</p> <p>Αύξηση μεριδίου επιχειρήσεων που υιοθέτησαν νέες υπηρεσίες εμπειρίας ή βελτίωσαν τις υπηρεσίες που προσφέρουν</p>
		<p>Δράση 2.1.2: Ανάπτυξη συνεργατικών μοντέλων δράσης σε όλη την αλυσίδα αξίας</p>	<p>Αριθμός έργων ανάπτυξης που δικτύων που ενισχύθηκαν</p>
	<p>2.2 Προτεραιότητα : Επέκταση τουριστικού προϊόντος με αξιοποίηση του πολιτισμικού πλούτου</p>	<p>Υποστήριξη Θεματικών Πάρκων και Δικτύων</p> <p>Υποστήριξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού</p>	<p>Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύθηκαν</p>
	<p>2.3 Προτεραιότητα : Συσχέτιση του τουριστικού και πολιτισμικού προϊόντος με την αξιοποίηση της δημιουργικής βιομηχανίας</p>	<p>Δράση 2.3.1: Υποστήριξη μικρών επιχειρήσεων</p> <p>Δράση 2.3.2: Ανάπτυξη και προώθηση χειροτεχνίας και Πολιτιστικής Βιομηχανίας</p> <p>Δράση 2.3.3: Δημιουργία Δικτύου « Εκκολλαπτηρίων Πολιτιστικών και Δημιουργικών Επιχειρήσεων</p> <p>Δράση 2.3.4: Μηχανισμός ενίσχυσης επιχειρηματικότητας στον τουρισμού-πολιτισμό</p>	<p>Αριθμός υπηρεσιών εμπειρίας που σχεδιάστηκαν</p> <p>Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύθηκαν</p> <p>Αριθμός έργων παρέμβασης</p>
		<p>2.4 Προτεραιότητα : Ανάπτυξη τουρισμού σε αρμονία με τον πολιτισμό και το περιβάλλον</p>	<p>Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύθηκαν</p>
		<ul style="list-style-type: none"> • Συγχρηματοδότηση πράσινων τεχνολογιών για μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης ξενοδοχείων (ΘΑ4/ΕΤΠΑ) • Vouchers για σωστή τεχνολογικά Διαχείριση Υδάτων και Ανακύκλωση υλικών (ΘΑ4/ΕΤΠΑ) 	

		<ul style="list-style-type: none"> Eco-labels στα ξενοδοχεία (ΘΑ4/ΕΤΠΑ) «Πράσινες εφαρμογές» με σκοπό τη μείωση των οικολογικού αποτυπώματος των τουριστικών δραστηριοτήτων (ΘΑ4/ΕΤΠΑ-ΕΚΤ) 	Αριθμός νέων εφαρμογών που δημιουργήθηκαν
	2.5 Προτεραιότητα : Χρήση εφαρμογών ΤΠΕ στον Τουρισμό – Πολιτισμό	Δράση 2.5.1 Δημιουργία εργαλείων και εφαρμογών ΤΠΕ για τον εμπλουτισμό της εμπειρίας	Αριθμός απασχολούμενων που εκπαιδεύτηκαν
		Δράση 2.5.2: Χρήση ΤΠΕ για την αύξηση της παραγωγικότητας, αυτονομίας και ποιότητας υπηρεσιών στη βιομηχανία της εμπειρίας	Αριθμός υπηρεσιών e-learning που ενισχύθηκαν
	2.6 Προτεραιότητα : Αναζωογόνηση του ανθρώπινου δυναμικού	Δράση 2.6.1 Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και υπηρεσιών e-learning	<p>Αριθμός υπηρεσιών e-learning που ενισχύθηκαν</p> <p>Αριθμός απασχολούμενων που επαιδεύτηκαν</p>
Άξονας 3: Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, ΤΠΕ και νεανική επιχειρηματικότητα	3.1 Προτεραιότητα: Σύνδεση της Έρευνας με την παραγωγή	Δράση 3.1.1 Προώθηση των συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων της Περιφέρειας	Αριθμός επιχειρήσεων που υποστηρίχθηκαν
		Δράση 3.1.2 Ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων	
	3.2 Προτεραιότητα Ανάπτυξη ανθρώπινου Δυναμικού	Δράση 3.2.1 Κατάρτιση, εξειδίκευση και εκπαίδευση του προσωπικού επιχειρήσεων	Αριθμός απασχολούμενων που επαιδεύτηκαν
	3.3 Προτεραιότητα : Ενίσχυση νέας και νεανικής καινοτομικής επιχειρηματικότητας	Δράση 3.3.1 Σχεδίαση ειδικού προγράμματος Νέας Καινοτομικής Επιχειρηματικότητας	<p>Αριθμός επιχειρήσεων που υποστηρίχθηκαν</p> <p>Απόδειξη και επίδειξη καινοτομιών και νέων τεχνολογιών</p>
		<p>Δράση 3.3.2 Αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Απόδειξη, επίδειξη καινοτομιών και νέων τεχνολογιών</p> <p>Δράση 3.3.3 Διαμόρφωση δομής – χώρου για την υποστήριξη της νεανικής και καινοτομικής επιχειρηματικότητας</p>	
	3.4 Προτεραιότητα: Σύνδεση έρευνας με την παραγωγή στον τομέα των ΤΠΕ	Δράση 3.4.1 Ανάπτυξη Συνεργατικών μοντέλων δράσης στον τομέα των ΤΠΕ	Αριθμός έργων ανάπτυξης δικτύων που ενισχύθηκαν

	3.5 Προτεραιότητα: Στοχευμένη στήριξη των επιχειρήσεων του κλάδου των ΤΠΕ	Δράση 3.5.1 Δημιουργία στοχευμένου προγράμματος κατάρτισης επιχειρηματιών σε ΤΠΕ, με τη συνεργασία και των επιμελητηρίων Δράση 3.5.2 MatchMaking events με πρωτοβουλία φορέων στήριξης επιχειρηματικότητας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των ΤΠΕ και επιχειρήσεων άλλων τομέων Δράση 3.5.3 Ενίσχυση υποδομών ΤΠΕ στην περιφέρεια	Αριθμός επιχειρήσεων που υποστηρίχθηκαν Αριθμός έργων που ενισχύθηκαν Αριθμός υπηρεσιών και εργαλείων ΤΠΕ που αναπτύχθηκαν
Άξονας 4: Υγεία και Ευεξία	Προτεραιότητα 4.1: Ανάπτυξη και ανάλυση των ιδιαιτεροτήτων της περιοχής – Ανταγωνιστικά στοιχεία σε εθνικό ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο	Δράση 4.1.1: Δικτύωση των παρεχομένων υπηρεσιών – Παροχή υπηρεσιών cluster Δράση 4.1.2: Συγχρηματοδοτούμενες ενέργειες με επενδυτές για ανάπτυξη των υποδομών Δράση 4.1.3: Προώθηση των υπηρεσιών στο δίκτυο του τουρισμού και της υγείας Δράση 4.1.4: Εκπαίδευση προσωπικού	Αριθμός cluster Αριθμός εργαζομένων και εργοδοτών που ολοκλήρωσαν προγράμματα κατάρτισης
	Προτεραιότητα 4.2: Διαμόρφωση των προϊόντων. Διαμόρφωση του συνολικού προϊόντος στην περιφέρεια	Δράση 4.2.1: Συγχρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα για την ανάπτυξη προϊόντων στον χώρο Δράση 4.2.2: Προώθηση των προϊόντων στο δίκτυο του τουρισμού και της υγείας	Αριθμός επιχειρήσεων που υποστηρίχθηκαν Αριθμός έργων που ενισχύθηκαν

Οι Ειδικές έρευνες πεδίου θα ομαδοποιηθούν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού στόχου, δηλαδή θα πραγματοποιηθεί μια έρευνα για τις επιχειρήσεις στους τομείς παρέμβασης και μια έρευνα εργαζομένων για τα θέματα κατάρτισης στους τομείς παρέμβασης.

Οι έρευνες θα πραγματοποιηθούν κατά την έναρξη του επιχειρησιακού προγράμματος του ΠΕΠ Ηπείρου για την μέτρηση των τιμών βάσης. Οι έρευνες επίσης θα επαναληφθούν το 2018 και 2020 για τη μέτρηση αποτελεσμάτων.

2.2 Η αξιολόγηση της Στρατηγικής

Η αξιολόγηση έχει ως στόχο τη διερεύνηση της συμβολής της Στρατηγικής στην επίτευξη των αποτελεσμάτων (άμεσων και μακροπρόθεσμων) που μετρώνται με το σύστημα δεικτών και της επίδρασής της στο σύστημα καινοτομίας της Περιφέρειας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει:

- η διερεύνηση του εάν τα αποτελέσματα τα οποία παρατηρούνται και αποτυπώνονται στους δείκτες αποτελέσματος έχουν παραχθεί εξαιτίας της Στρατηγικής και των συγκεκριμένων Δράσεων ή από άλλους παράγοντες (attribution),

- η προσθετικότητα (additionality) των δράσεων, δηλαδή σε ποιο βαθμό οι οφελούμενοι θα πραγματοποιούσαν ανάλογα έργα χωρίς τη δημόσια χρηματοδότηση.
- η απλότητα και αποτελεσματικότητα στο σύστημα διαχείρισης και η ελαχιστοποίηση τους διαχειριστικού κόστους για τους οφελούμενους.

Τα παραπάνω ερωτήματα μπορούν να διερευνηθούν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης της Στρατηγικής αλλά πλήρη εικόνα μπορεί να διαμορφωθεί μετά την ολοκλήρωση των παρεμβάσεων.

Ερωτήματα σε σχέση με μακροπρόθεσμες επιδράσεις όπως η αύξηση των πωλήσεων από νέα προϊόντα και υπηρεσίες, αύξηση της παραγωγικότητας, ή αλλαγές στις επιχειρήσεις όπως η κουλτούρα (behavioural additionality) και η ανάπτυξη συνεργασιών σε μόνιμη βάση κλπ. μπορούν να μετρηθούν μόνο μετά από ένα έως δύο χρόνια από την ολοκλήρωση των παρεμβάσεων.

2.3 Παρατηρητήριο οικονομικής δραστηριότητας και επιπτώσεων στο περιβάλλον

Η επίτευξη της βιώσιμης και με σεβασμό στο περιβάλλον τουριστικής ανάπτυξης απαιτεί την παρακολούθηση και καταγραφή στοιχείων για την ανάπτυξη του τουρισμού σε σχέση με τη φέρουσα ικανότητα των νομών, καθώς και την μέτρηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των επενδυτικών και άλλων ανθρωπογενών δραστηριοτήτων.

Για την κάλυψη των παραπάνω δημιουργείται παρατηρητήριο μέτρησης όλων των οικονομικών μεγεθών της περιφέρειας, όπως η τουριστική δραστηριότητα (καταλύματα, κλίνες, πληρότητα, επισκέπτες κλπ.), η γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα, η αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες, έτσι ώστε να είναι δυνατή η εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας των νομών.

Επίσης, καταγράφονται και μεγέθη που σχετίζονται με την ποιότητα του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος τα οποία προκύπτουν από την προηγούμενη ενότητα της ολοκληρωμένης διαχείρισης του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Παράλληλα, το Παρατηρητήριο θα λειτουργήσει ως τη μονάδα τεκμηρίωσης της υλοποίησης της στρατηγικής συλλέγοντας τους απαραίτητους δείκτες που περιεγράφησαν σε προηγούμενες ενότητες, με τη βοήθεια ερευνών πεδίου ή άλλων μέσων και μεθόδων.

Το Παρατηρητήριο μπορεί να βασιστεί σε υπάρχουσες δομές όπως π.χ. το Παν. Ιωαννίνων, το ΤΕΙ Ηπείρου, το ΜΕ.Κ.Δ.Ε του Ε.Μ.Π, το ΕΛΚΕΘΕ και το ΕΘΙΑΓΕ αξιοποιώντας τις υποδομές τους και την τεχνογνωσία τους.